

פרוטוקול מס' 24.

מישיבת הוועדה לחינוך ותרבות שהתקיימה
ביום ג', ג' בסיון תשי"ג - 27.5.1952,
בשעה 11.30.

משתתפים:

- א. רימלט - ממלא מקום היו"ר.
- ס. אונא
- מ. ארם
- ח. בוגר
- א. הכרמלי
- ש. כפדי
- ד. נצר
- י. סמילנסקי
- ר. צברי
- א. רזיאל-באור.

חטרים:

- א. ברמן
- א. ס. גניחובסקי
- א. דויטש
- ס. נורוק
- ש. פרסיץ

מוזמנים:

- פרופ' דינבורג - שר החינוך והתרבות.
- דר' גת - המנהל הכללי של לשכת שר החינוך והתרבות.
- דר' לבנה - ממלא מקום היועצת המשפטית של משרד החינוך והתרבות.

סדר-היום:

- א. הדיון על הרצאת שר החינוך והתרבות בקשר לריאורגניזציה במשרד החינוך והתרבות.

=====

היו"ר א. רימלט:

פותח את הישיבה.
אני הייתי טאיע, כי אנו בונטר עתה על
שאילתות ונפתח בדיון על הדצאת השר.

ה ח ל ט ה:

לקבל את הצעת יושב-ראש הוועדה.

א. הכרמלי:

כבר ניתנה לי ההזדמנות להעיר אי-אלן
הערות בקשר להעברת שתי הכיתות העליונות
של בית-הספר העממי ולצרף אותן לבית-הספר התיכוני. לצערי הרב, במצב
שבו אנו נחוגים, בשעה שישנם גורמים המסייעים לילד להצטרף בכיתה אחת
יותר משנה אחת - אם בית-הספר העממי יהיה בן 6 כיתות, הרי אנו ניתן
לו היתר לביים בצורה זאת בית-הספר. ישנה שטח חיים מסוימת בסיום
8 כיתות לימוד של בית-הספר העממי. כן עליכם לזכור, כי יש וילד מסיים
את בית-הספר העממי בתקופות הסטוריות קדומות מאד, למרות שהיה צריך
לסיים ולדעת את כל התקופות ההסטוריות, מאחר שילדי העם אינם
ממשיכים ללמוד בבית-הספר התיכוני. כן השתדלנו לסיים בטקצת את למודי
ההנדסה וכתיבת הארץ. אנו הרגשנו צורך לסכם את הדברים בצורתם העממית.

לא אמת העירותי, וברצוני לחזור ולשאול
כיצד אנו נחווה את דעתנו בנידון זה? על כך ענה השר, כי אנו נהיה
מוזמנים לוועדה מתאימה שתעמוד על הדברים האלה. אולם אני חושש, כי
אנו בעמוד בפני דבר מוגמר ולא נוכל להביע דעתנו לגופו של ענין.
(פרופ' דינבורג: במידה שתכנית הלימודים תובא לידיעת הכנסת - תבוא
לפני-כן התכנית לידיעתנו). אני מחשיב מאד את עבודתם של בעלי המקצוע
המעבדים תכנית לימודים זו. אך הייתי מבקש, כי טרם שתכנית זו תגיע
לכנסת בצורת חוק, היא תובא בפנינו בצורתה המדוייקת, כדי שגם אנו
נוכל לחוות את דעתנו, למרות שאיננו גוזרים על מישהו לקבל את דעתנו.

ס. אונא:

מאחר ששר החינוך והתרבות הביא בפנינו
סקירה מעניינת על מבנה החינוך, הייתי
רוצה לשאול, כיצד מתיישב המבנה החדש הזה עם החוק הקובע עדיין קיום
שיתת הזרמים הקיימים בחינוך? כי במבנה החדש אין כלל זכר לכל הדבר
שנקרא "מחלקת החינוך" - זהו הגורם שייצג באופן רשמי במבנה הישן את
הזרמים. יוצא איפוא, כי חלקים עיקריים בחינוך יהיו מתחקים מן
הפיקוח שלהם. אינני סבור, כי זו עלולה להיות הדרך לביטול הזרמים.
אינני מטיל את דעתי, כי אינני מרוצה מן המצב הקיים. אולם אני מתנגד
בהחלט, כי בדרך של היקונים אדמיניסטרטיביים ירוקנו את החוק
הקיים מתוכנו. מכל מקום הייתי רוצה לשמוע דברים ברורים בקשר לכך,
וכיצד יוכלו הזרמים לפעול במסגרת החדשה הזו? בדמה לי,
כי היה צריך לשתף במידה מסוימלית את כל אלה המייצגים את הזרמים. יש
בקרוב אנשי הזרמים הרוצים שהדברים יתפתחו מעבר לשיטת הזרמים. אולם
אינני יודע מי מעוניין, כי הדברים יביאו לידי התנגשויות אם הדברים
יתפתחו בכיוון זה. על-כן הייתי מבקש מהשר שיתן הגדרה ברורה לכל
הדברים לבל יוצר מצב העלול להביא לתוצאות החורגות ממסגרת משרד החינוך
והתרבות.

אשר לתכנית הלימודים החדשה - במידה
שאני זוכר את הדברים אשר השר, כי מתכוונת ליצור מסגרת אחידה לגבי
החינוך היסודי ובתוך מסגרת זו יהיו גוונים שונים. אני הייתי מבקש

ס. אונא:

מהשר להגדיר לנו בדיוק מה פרוש הדבר. האם התכנית תהיה כולקא משפחתית ובחלקה - בהתאם למגמות השונות, או שתהיה תכנית לימודים אחידה ותהיה אפשרות רק לשנות פה ושם? מכל מקום הייתי מבקש שהוועדה תפנה למשרד החינוך והתרבות על-מנת לקבל את הצעת תכנית הלימודים שרטט שהיא תונהג.

אשר לבעיית הסמינרים - אני כשלעצמי

מקדם בברכה את העובדה שרוצים להעמיד את חינוך הסוורים על בסיס יציב. אולם גם בענין זה מעניין אותי במיוחד הצד הדתי, האם הוא יוכל להיות משולב במסגרת זו, האם הסוורים הדתיים, אף הם יוכלו להנות מבנין חדש זה אשר ודאי יהווה חלק חשוב ביותר בחינוך הסוורים. אולם על הסמינרים לתת לא רק חומר, אלא גם השקפה ועמדה. הייתי מבקש מן השר שיחווה את דעתו בנידון זה ויתייחס גם למאמרו של דר' כץ כאפשרות לפתרון בעיות אלה.

אשר לגישתו היסודית של השר - הוא עמד

על כך שיש צורך באיחוד נפשית חדשה, למעשה הייתי יכול להסכים להגדרה זו, אולם יש לראות כיצד מפרשים זאת, וטוב הם הגדרמים שמהם ישאב האדם בישראל את האיחוד הנפשי, בי הבעיה העומדת לפנינו היא - כיצד יש להגיע למצב רצוי, ברור לי, כי אנו נמצאים במצב שיש בו מסוים קונפליקט בין ההשפעה הסודרנית היונקת מן התרבות המערבית לבין הגורמים היונקים מתרבות ישראל. נדמה לי, כי אנו יכולים למצוא דרך פדגוגית המשקל לא יופרע. אם הדגש הוא, כי על החלק היהודי להיות חזק ואת המקורות יש לשאוב לא מן התרבויות האחרות, אלא מן התרבות המקורית שלנו - הרי דברים אלה אינם יכולים להשאר בגדר של טאוריה, אלא מחייבים כיוון טעמי הנותנים עקרון ברור במקרה של קונפליקט לגבי היסודות הלאומיים הרבים שלנו.

י. תולדות

שר החינוך והתרבות נגע כאן בשאלות רבות

שקשה להרחיב עליהן את הדיבור. אולם כאשר מדברים על הבעיות השונות הנוגעות לחינוך דוטני, כי יש לעמוד על שתי הנקודות הבאות: א) סורים ב) תרבות למבוגרים.

אשר לאינוך הילדים - נראה לי, כי לא

יועילו כל החידושים אם לא יהיה לנו צבא סורים בעלי משקל אישי. המצב כיום בשטח זה קרוב להיות מדכא. שמעתי בענין את התכנית בדבר הקמת הסמינר. אולם החששות שלי אינן בקשר לכך אם הלימוד בסמינר זה צריך להיות מסודר יותר, אלא אם בוגר סמינר זה, לאחר שיסיים את שלוש שנות לימודיו המבורכות בכל טוב, לאן הוא ילך? האם הוא לא ירצה להשאר בירושלים או בתל-אביב כדי לא לרדת מהרמה שאליה הוא הגיע על-כן אני שואל מי ילך לקורנוב ולמגדל אשקלון? כיצד הסמינר הזה יפתור את השאלה הזו? חשוב מאד, כי יהיו לנו סורים טובים באומה, אך היכן יעבדו סורים אלה, מי יהנה מהם? כמידה ששוחחתי עם אנשים אלה, הרי הם חושבים שיתאן להיות איש מדע בישראל רק בירושלים ואפילו לא בחיפה ולא בתל-אביב. ברור, כי מבלי אקליק תרבותי ידוע האדם ידעך. האם אותם האנשים ילכו למגדל אשקלון מבלי שתהיה להם ספרייה. נאמר, כי מציון תצא תורה, אבל לא תשאר בציון.

השאלה הנוספת היא, מי ידאג לאותם

12,000 סורים, מי ידאג לכך שאותם הסורים המלמדים כבר שרמטם תהיה רמה בעלת משקל, מי ידאג לכך שהסורים הבאים, בניח, מהגליל יחזרו למקומם לאחר שסיימו את האתלמות במשך שנה באמצעות המדינה על-מנת שיהיו סורים טובים יותר, אם המורה חוזר לאותו מקום מסוים הוא בא - הרי אפשר לקבל את דבר הקמת סמינר טוב בירושלים; שאם לא כן יחשוב כל תלמיד על קבלת תואר ויראה לפניו סיכויים רבים אחרים ולא ילמד בסמינר זה, אלא ימשיך ללמוד באוניברסיטה. האם כאן הבעיה של תוספת מספר מקצועות בסמינר זה, או אם המורה בוגר הסמינר יהיה

י. סמילנסקי:

נכון ללכת לכל מקום שהוא ישלח בין אם יהיה זה לג' בליה, למגדל אסקלון או לקורנוב. אם לא נפתור בעיות אלה - לא פתרנו דבר.

מכאן אני בא לשאלה הלאומית - שאלת התרבות למבוגרים, זוהי נקודה חלשה מאד. מיום קום המדינה אחרו בשיטות שונות בקשר לכך. אך כל הדברים האלה לא הצליחו ועדיין אי-אפשר להצביע על דרך סתאית. היו אמנם קשיים אובייקטיביים כמו, ענין התקציב. אולם זוהי שאלת חיים נכבדה לא פחות מאשר שאלת אספקת הלחם או כל בעיה כלכלית אחרת. הייתי רוצה לדעת מה טידת התרבות ובמה טרגישים בריכוזי עולים, במה טרגישי הציבור במגדל אסקלון שקיים משרד החינוך והתרבות, אני מתכוון למבוגרים ולא לבתי-הספר. על כך חייבים או לשמוע תכניות מסשיות. אשר ל"מבצע העברית" - הדברים נאסרו באורה כללית מאד וקשה לי להביע דעה. מכל מקום טוברחה להיות תכנית מסשית כיצד יש להביא את העברית לטדינה.

לגבי דידי קנה הסידה לכל הדברים האלה הם: טורים ותרבות לעם. בשני דברים אלה חייב משרד החינוך והתרבות להביא תכנית ברורה שתגיע אל פלנה במדינה ולא להוסיף תרבות במקום שישנה כבר רמה תרבותית ידועה.

אשר למבנה החינוך ובתוך זה החינוך לטיעוטים, ברצוני להציג את הבעיה באורה סאלה - האם נכון הדבר שיהיה אגף מיוחד לעניני טיעוטים בתוך משרד החינוך והתרבות, או שענין הטיעוטים ייסא בתוך האגפים השונים הקיימים במשרד החינוך והתרבות, כדי שלא תהיה רפובליקה של טיעוטים בתוך משרד החינוך והתרבות. כלומר, בתי-ספר יסודיים קיימים במדינה ובתוכם גם בתי-ספר לטיעוטים וכן הלאה. הייתי רוצה לשמוע, אם לא דאוי היה לפזר את כל בתי-הספר לטיעוטים בין בתי-הספר היסודיים, התיכוניים והמקצועיים של כלל בתי-הספר תחת לרכז את עניני הטיעוטים באגף אחד.

אשר למגמה הצבאית - הייתי רוצה לדעת מהי המסגרת שלנו לדיון בענין זה, האם משרד החינוך והתרבות יחליט עצמו על כך והדבר יובא בפנינו בצורת חוק, משום שלי יש מה להעיד בענין זה, ובמלה אחת - אני מתנגד לכל הענין. אולם היכן יהיה המקום שאפשר יהיה לעמוד על כך.

ד. נצר:

ברצוני לברך על אותה הרצאה של סר החינוך והתרבות שהיא בה מסום חזון והתעלות סהבעיות היוס-יוסיות. אולם עלינו לדאוד מהו המב בניצוע הדברים לגבי התכניות של בתי-הספר היסודיים. אני כתומכת בשיטת הזרמים בחינוך אינני רואה בהצעות אלה מגמה לביטול הזרמים. בדסה לי, כי אנו כולנו יכולים לברך על היפוי הדרך מתוך רצון למצוא את המשותף והמאחד את כולנו. אני רואה בכך חיוב רב. ברצוני לאחל לאותה ועדה העוסקת בכך, הצלחה ושתמצא את הדרך הזו. ברור, כי על הוועדה יהיה תחילה למצוא את המשותף והמאחד שבכל בתי-הספר היסודיים ואחר-כך תהיינה מגמות שונות. כלומר הן תתחלקנה בהתאם לזרמים. טרם שמביאים את הדברים בפני המוסד המחוקק להחלטה - יש להביא בפניו עבודה שלמה. אני משוכנעת, כי לאחר שוועדת המשנה העוסקת בכך תסיים את עבודתה - יבאנו את הדבר בפנינו, מוכרחים להביא זאת בפני הכנסת.

אני מחייבת מאד הקמת סמינר סתאים להכשרת מורים, כי אנו כולנו זקוקים למוסד מושלם למטרה זו. אני משוכנעת שתמצא הדרך, כי ליד הסמינר יהיה בית-ספר לדוגמא בהתאם לזרמים ועל כך יש לומר לטר - יישר כוחו אני כשלעצמי מעולם הייתי מאושרת מעמדת

ד. נצר:

הסתדרות המורים רק כהסתדרות מקצועית, אם כי אינני מזלזלת בהישגים המקצועיים של הסתדרות זו. אולם אינני יכולה להסתפק בכך, ובעסקר כאשר הדבר נוגע בשאלת השאלות שלנו - חזית החינוך. אנו מוכרחים לראות עתה את המורים כחייילים בחזית, ועל הסתדרות המורים להמצא בחזית זו, אני יודעת שמסרד החינוך והמרבנות מתלבט בשאלה זו. הייתי רוצה לשמוע כיצד אנו יכולים להתקשר עם הסתדרות המורים ולראות בהם שותפים בכל תכניות הוועדה לחינוך ותרבות. נדמה לי, כי על-ידי חוק או על-ידי הסלת חובה לא נוכל לעניין. מכל מקום היינו רוצים לראות אותם שותפים נאמנים בביצוע התכניות האלה.

אשר לעניין הנחלת הלשון למבוגרים -

נדמה לי, כי אנו לא נוכל להגיע לוועדה ציבורית מתנדבת גדולה שתעסוק בעניין זה. ישנם רק אנשים בודדים המוכנים לעשות דברים אלה, אחד מהם סר סימון פזורה לסטנוגרפיה. אולם הוא מתלבט בכך ונתינו. יכול לסגוא אנשים מתנדבים שיצאו עמו למעברות ולישובים בפרוודור ירושלים. און יודעים, כי בכל המדינות הסטודנטים הם נושאי התרבות ועליהם היה לחלץ לפעולה זו. יש למצוא דרך לשיתוף הציבור בכל התכניות האלה, כי רק בעבודת המסרד לא נוכל להתקדם.

ש. כפרי:

הנני מעריצה מאד את גישתו של סר החינוך והתרבות. אולם השאלה העיקרית כיצד לבצע את התכניות. חשוב מאד שיהיה לנו סימיונר מושלם למורים. אבל כיצד תגיע תרבות זו לאלפי המורים העובדים בפנינות נידחות בארץ? עם כל עניינינו, צריכה הדאגה העיקרית להיות מוקדסת להשכלת העם, לבתי-הספר היסודיים. על כן הייתי רוצה לשמוע סקירה בקשר לכך, כי הנה מסתיימת עתה שנת לימודים, והייתי רוצה לשמוע מהו המצב למעשה, כי ההתרחשות מודברים. פה ושם מדפאה מאד הן בשטח החינוך והן בשטח התרבות למבוגרים. נזדמן לי לשמוע ספי אחד האנשים בטבריה תלונה קשה, כי ישנם מועדונים ושיעורים למבוגרים ותלמידים אין, הם אינם באים ללמוד. נדמה לי, כי החינוך לאזרחות ולאיתנות נפסית אינם פחות חשובים מהאיתנות הכלכלית, ויש לחנך לעבודה, לחקלאות, להשרשת הערכים שבה חסרים לנו והצגה לא פחות חשובים מאשר הדאגות להתייטבות מסש ולהגברת הייצור - הדברים האלה מוכרחים ללכת בד בבד. אולם נשאלת השאלה מה הם דרכי הביצוע ומה נעשה לשם כך. ברור, כי התקציב, למרות סגדל אינו מספיק, ואינו יכול לספק את התביעות עקב ההתייקרות. מכל מקום הייתי רוצה לשמוע על דרך מסשית מה הם הצעדים המסשיים לקראת שנת הלימודים החדשה ובפני מה אנו עומדים.

ז. צברי:

שמחתי לשמוע על התכנית החדשה, כי הודגש גם בשורות המחנכים שיס צורך בתנופה גדולה יותר ובשינויים יסודיים. אנו רואים כאן נסיון לתיקון המצב וחידושים רבים שהסעה דורשת אותם. אני רואה בהצעה זו פתרון לשאלת הזרמים, כי שאלה זו לא רק שהיא מטרידה אנשי כספים עקב התייקרות המרובות, אלא היא מטרידה גם את המורים עצמם.

לדעתי הבעיה העיקרית עתה היא בעיית

המורים, כלומר כיצד להרמות את מספר המורים וכן להעלות את הרמה. אשר להעלאת רמת המורים - לדעתי הקמת הסמינר הגבוה בירושלים הוא דבר מצויין. אמנם קיימת האוניברסיטה, אך במחלקה הפדגוגית שלה הדגש הוא על הלימוד בכיתות העליונות של בית-הספר התיכון בשעה שיש לכוון את ההכשרה בעיקר לגבי בית-הספר העממי ואין כלל סיפול בבעיות אלה. על-כן שמחתי לקראת הנסיון הזה. אולם נשאלת השאלה כיצד אפשר יהיה לסלוח את המורים האלה שילמדו במקומות נידחים בארץ. נדמה לי, כי הגיעה השעה לחקיקת חובה לגבי המורים. כמוכן יש לעשות דבר זה יחד עם הסתדרות המורים, שתמיד עמדה בפרץ, ועל המורים יהיה לצאת לשנות שירות לכל מקום שהם יישלחו. כמוכן שמחתי של מסרד החינוך יהיה אחר-כך לפנות מורים אלה, בניח, לאחר שלוש שנים של מילוי חובתם. יש לתת יתרון. את האפשרות

ד. צבאי: שהוא

להסתלם, או ליעבוד במקום קרוב ססט ניתנת לןהאפשרות להסתלם. אמנם יסגם סורים הנמצאים בירוסלים ואינני רואה את הנהירה כאן לסיפור ידיעותיהם. באים לירוסלים כדי ללמוד ולעסות אחר כך קדיירה, אבל אין באים לירוסלים לטען עבודת ההוראה. ייתכן ויס לתת את הפרס לכורה המעוניין ללמוד ולהסתלם. מצד סבי יס לדאוג לכך שיהיו בטטינר זה אנשים בעלי מקצוע. עד היום סרם נפתחה באוניברסיטה פקולטה לפסיכולוגיה, על כל פנים היה צריך לדאוג סיקיסו פקולטה כזאת ואז היו יכולים להיות לנו בעלי מקצוע לסטינר זה. גוסף לכך יס להכניס תיקון ססוים, כפ סורה שהוא בעל הסכלה אקדמאית ועובד בבית ספר עסטי זכותו לקבל מסכורת אקדמאית, ואז נוכל לקבל בבית הספר העסטי סורים שלי הסכלה סתאיסה יותר. גוסף לכך דבר זה ידחוף את הסורים ויאלץ אותם להסתלם. יסגם סורים בעלי הסכלה אקדמאית שהיו סוכנים לעבוד בכיתות נסוכות אט הט יקבלו מסכורת טובה יותר.

אסר לתכנית עצמה - סר החינוך מציע, כדי להרבות סורים, סגסה פגוגית בבתי הספר התיכוניים. הילדים בגיל חסס עסרה, שהוא גיל ההתבגרות, לא ירצו ללכת לסגסה זו, כי אין אוהבים את הסורים. רק בסקרים יוצאים סן הכלל נער בן 14 או 15 אומר שהוא רוצה להיות סורה. אולם אולי כדאי היה לחזור לצורה ססיד עם סיום בית הספר העסטי תלכנה הנערות לסטינר. כסובן, סאז אינו קיים הפיתוי הקרייריסטי מסום סהן סבודרות והכסרתן תהיה שלמה יותר.

ס. אדם:

עקב סחלתי לא הייתי נוכח בזמן הרצאת הסר. אולם ברצוני להעיר הערה אחת יסודית. נדמה לי, כי זוהי ריאורגניזציה בכל ספעל החינוך בארץ. לדעתי, הסר חייב היה להבהיר בצורה סאינה ססתטעת לסתי פצים, מה ענין הזרטים. אינני חוסב סהזרטים בחינוך זהו דבר אידיאלי. אולם ברור, כי רק זרם אחד הוא שהציל את הארץ ואת החינוך בארץ. הזרם הזה הציג לעצמו ססרה והגסים אותה ונתן עדיפות לסגסה הכלל. ברור, כי אילן היה לנו זרם אחד - היה זה דבר טוב. אולם כל זמן סלא קיים דבר כזה, הרי כל גסיון סל ססטוס ואי-בחדות בסאלה זו - הגם פגם בתכנית. אין אנו יכולים לחנך אנשים שיהיו סוגבלים נרק. הענין הסקצועי יעניין אותם. יס לחנך את הנוער סעליו לסרת את הכלל ולתת עדיפות לעספגיה הכלל, להחייב את האופק. אולם עתה האדם יוצא סתחום החיים היהודיים, הנוער היסראלי לגסרי סנותק מהיי הארץ וסחיי הגולה.

הסר עמד ובצדק, על יסוד העבודה בחינוך - אולם סהי הערובה, כי לאחר שהנוערים ואלה יגסרו את בתי הספר החקלאיים יפנו לכיוון זה, כיצד יראו האנשים האלה עצמם כסרתיה סגסגיה והכלל וילכו לכל סקוסות סהם ייסלחו. מדוע אין להקים בתי ספר גבוהים בכפרים ובסוסנות, מדוע אינו יכול להיות בית ספר גבוה לחינוך בלב העסק והוא סוכרח להיות דווקא בירוסלים, מדוע סלא נעמוד על ענין הפיזור במקום הריכוז הזה. אין זו סאלת ביצוע, אלא זו סאלה כיצד להבטיח סהתכנית הזאת לא תתרכז במקום אחד. ואם התכנית לא תתרכז במקום אחד הרי היא תוכל לתת ססהו.

אסר לילדים עצמם - כידוע לכם קיים חוק חינוך חובה. אולם הייתי רוצה לסאול, ולא אדבר כבר על הילדים סוכרי סרוכי הגעלים סיגדלו לאנסי העולח התחתון, אלא עליכם לראות את הסכנה הצפויה לנערה ההולכת בכיוון האירופאי. יס לזכור, כי גם לבית יסגה סספעה על הילד וסבלי עבודה סחוץ לכתלי בית הספר לא נוכל לענין.

א. רזיאל-גאור:

אני כביעה את התבצלותי על סלא יכולתי להיות נוכחת בעת הרצאת הסר. אולם יסגם כטה דברים סהם בבחיבת אבני-יסוד. ובעיקר גם אפני לא נמצא פתרון לבעיית ירידת הסתח הכללי האופיינית בארץ ובסדינה. ירידה זו ניכרת גם בסורות הסורים. ברור, כי הדבר פוגע בססח החינוך בצורה קסה יותר. על כן יס לרכז את המאמצים לטען לסתח את סגרת השליחות בלב הסורה. דבר זה יכול להיות קסטר בהסתלמות בסטינרים. אולם בהסתל חובה כנראה סלא נצא ידי חובה. נדמה לי, כי על יסי ססטינר סיוחד נוכל לעודד את הסורים. אם הסורים לא יוכלו לבוא לירוסלים יס לבוא אליהם. יס לתת להם את ההרגסח

א. רזיאל-נאור:

סהם לא רק מלמדים קריאה וכתיבה, אלא הם עוסקים סידות לאוסה. אם לא נמצא את הדרך להעלות את הסתח הרוחני בציבור הסודים - ועל כך צריך מסד החינוך לסקוד - נעמוד בפני ירידה רוחנית המאיימת עלינו טבל הנחינות.

אסר... תרבות לטבוגרים - ידוע לי, כי כל אסר געסה בסטח זה עדיין אינו ספיק אפילו בסביל הדרגה הראסונה סל עבודה תרבותית בקרב העולים. נזדמן לי לסמוע טפי רכז סל ממות לסוד בהנחלת הלסון. הוא אסר לאחד הסודים, כי גורל כיתתו ייחרץ בסידת הסתתפות תלמידיו בססיבת חג הסבועות. אין זה חסוב כלל אם הסורה יודע ללמד, או אם התלמידים לסדו דבר-סה, אלא כאן קנה-הסידה הוא אחר - סידת הסתתפות התלמידים בססיבה. הדבר סראה עד כסה אנו רחוקים סהתוויית איזו סהיא דרך. אני רואה בעובדה הזו צעד כעסי - כל אדם אסר ירצה לקבל ססרה סטסלתית יהיה חייב לעסוד בבחינה בספה - דבר זה סקובל בארצות תבל סונות. אולי יהיה כדאי לחסוב גם על צד תחיקתי ידוע, אולי אפסר יהיה לטצוא איזו סהיא דרך בצורת הסלת חובת ליסוד.

ברצוני להתעכב על בעית סבנה בית הספר העססי. נדסה לי, כי הסבנה החדס צופן בקרבו סבנה רכה, ובעיקר אם נקבל את הדרך סל הפחתת סספר סנות ליסוד בבית הספר העססי, דבר זה יביא להטעטת דמותו והוצאת הילד לסוק החיים אחרי גסר כחה ו'. לדעתי לא בלבד סאין להפחית את סספר סנות הליסודים, אלא יס להוסיף סתי סנות לצסודים נוכח גלי העליה. יהיו ילדים סלא יגסרו את בית הספר העססי ואנו רק נגרום להם אכזבה נוספת.

תיו"ר ס. רזיאל:

הסר נגע באחת הסאלות היסודיות בחינוך הדור הצעיר והיא - האייתנות הנפסית. אייתנות זו לא נובל להסיג על ידי סבניקה ועל ידי סיטות חינוכיות בפלאות, אלא יס צורך בתוכן רוחני. - גם זהו דבר סאי אפסר לעסותו ליד סולחן הדיונים אם אין חזון גדול. הסיסמאות הסובות ביותר אינן יכולות ליצור את הסתח הנפטי הגדול אסר יכול ליצור את האייתנות הנפסית. אין זה סוד, כי עם חקטת הסדינה נסבר הסתח סהיה בתהליך ההיסטורי והסיג דבר-סה. אולם לא היתה אס ספסיקה כדי להתוות את הדרך הלאה. חסבו, כי ביצור הסדינה וקיבוץ גלויות יביאו לידי כך. אולם דברים אלה לא יצרו את הסתיחות הנפסית ולא נתנו את החזון. אנו יודעים, כי יסנו עתה ססבר גם בקרב הנוער, הוא חסר אידיאלים, יסנה ריקנות בקרב הרוב המכריע סל הנוער. אנו יודעים כיצד הנוער מבלה את הטרבים סלו, הוא לוקח למעסה אופיום. סאחר סטרס מצינו את החזון הגדול, נסאלות הסאלות האלה, סי ילך לסגדל-אסקלון כדי להיות סודה. אינני חוסב, כי רק זרם אחד הוא סהגיל את הארץ, כי תלמידי הגסנסיה הרצליה בתל אביב הצילו את הארץ לא פחות סאסר זרם העובדים. סבירת הכלים היא בקרב כל הנוער. סבירת כלים גורמת להפסקת החזון. ברור, כי צוים לא יסדירו את הליכת הנוער לסגדל-אסקלון. בטסך ארבע סבים אלה לא יכולנו לתת לנוער את הכוח הרוחני הגדול אסר לו הוא סצפה. אני סאוד סכנד את הרצון ליצור סבנון חיים. אולם דבר זה גוצר באופן טבעי, סתוך אסונות דתיות. הססדה לחדס טסחו, הרצון לחדס יצר את הצורה. אולם אנו רוצים ליצור צורות סבלי לסלא אותן תוכן. יס תחילה לסצוא את התוכן, ואנו הולכים בדרך הפוכה. הדבר דוסה לבתי התרבות סהקיסונו והסה עוסדים ריקים, כלומר אנו דואגים לצורות חישוניות סבלי לסלא אותן תוכן.

יס צורך רב לסצוא סיטה סל עבודה עצמית לגבי התלמידים, ולמעשה סתי מערכות ליסודים. יס צורך, כי בספרי הסקראות יהיה חוסר היסטורי סיקרב את התלמידים לתקפות אלה ולא רק לחלעיסו בספרי סקורות - העבודה העצמית יכולה לפתור סאלה זו.

אסר לעניין הזרטים. אני סתנגד לזרטים. ברור, כי אם רוצים לגסת לדברים סתוך גיטה ססלכתית יס צורך להגיע לפסרות ווייתורים הדדיים. אם אופרים, כי יס להביא לביטול הזרטים, הכוונה היא, כי יס לבתק את החינוך סן הספלגות. ועלינו להגיע לסצב זה, כי יהודים דתיים יס בכל הספלגות.

תיו"ר ג. דימלט

אשר לסבנה בית הספר היסודי - לו הייתי מסוכנע שהמדינה יכולה להרשות לעצמה להוסיף עוד שנה אחת במסגרת לימוד חובה, הייתי מקבל ברכה את הצעה, כי בית הספר העממי יועמד על סף סנות לימוד, ואחר כך יהיה הלך הליכה ללימוד עוד שלוש שנים. אני מברך את הסדר על תרצון להקים בית ספר נסיוני אחד, כי נסיונות לאורך כל החזית יש לעשות תחילה במספר מצומצם ואחר כך להרחיבם. הסדר עמד על כך, כי בתפניתו יש גיוון רב. הייתי רוצה לדעת מהו גיוון, האם פירושו זרמים, כי יסמם רבים שמתנגדים לזרמים. אם אנו סואפים לחינוך ממלכתי, הרי לא ייתכן כי ענין הזרמים כאילו יצא מן הדלת ויחזור דרך החלון.

ג. צ. דימלט:

ברצוני להסיב על סאלתו של חבר הכנסת אונג, האומר, כי בסבנה החדש שעלמו המפקחים והמחלקה הזאת. הם לא בעלמו. המפקחים אינם נמצאים במחלקות וטובות, אלא בהנהלה הראשית. תחילה לא הכנסנו אותם לכאן מסוים טנציבות המנגנון אטרה, כי אין הם סייכיים להנהלה הראשית. אני הסדרתי את הדבר בהתאם לגיליים. אולם למעשה לא סיניתי דבר, רק בניתי את הסדר שהוא יהיה יעיל יותר. אני מתנגד לכך שהמפקחים הראשונים יהיו אנשים אדמיניסטרטיביים. לדעתי עליהם לחוות דעה, לפקח עד כמה שאפשר יותר * דבר זה יכול לחועיל להם ולנו.

אשר לסבנה בית הספר - דבר זה תלוי בפוזבפיים רבים. הדבר תלוי באפשרות לכלול שנה נוספת בחוק חינוך חובה. דוסני, שכיתות ז' וח' בבית הספר העממי אינן מסלאות את תפקידן ומדוע? כי יש לתת לילד אפשרות פעולה, ויש צורך בסיסות ובפעולות אחרות. הנסיונות בנידון זה הצליחו. טוב שהמדינה תתן לילד את האפשרות לעבוד עבודה עצמית, גניח, בבתי ספר מקצועיים או חקלאיים, על ידי העבודה העצמית ניתנת לילד האפשרות של שליטה על סכוונות. ברצוני להקים בסנה הבאה בתי ספר נסיוניים בחיפה, ובנאר-טבע ובמקומות אחרים טבהם יהיו כיתות ז', ח' וט' ותינתן האפשרות לנוער לכבות לכיוונים טובים.

יסנה בעיית הסגמה הפדגוגית. אך יכולה לחצות גם גירסה פדגוגית, כלומר סיהיה צלצוף אחר של מקצועות. זה הרוצה להיות סורה לטבע ולמד סולדת, ידיעת הארץ, סתמטיקה כצורה אחרת מזה הרוצה להיות סורה בלימודי הלסון. ססוים כך יש לכוון את הילדים בבית הספר לקראת דברים אלה. עלי להפנות את תסומת לבכם, כי אלה אשר נכנסו לסמינר לכתה א' וב' רק 25% סהם פנו להוראה. אולם כל אלה אשר נכנסו לסמינר בגיל טנוגר יותר, הרי 75% או 85% או 95% סהם היו לסורים. ועל כך גאוותי. ברצוני להקים בתי ספר נסיוניים אחדים | פתי ספר תיכוניים נסיוניים ובתי ספר עממיים נסיוניים.

אשר לתכנית הלימודים - עתה עובדים אנשים המעבדים תכנית לימודים. אולם אם יסנו יהודי דתי, הרוצה לתת חינוך דתי והוא חוסב סיס להתחיל את הלימודים ססודה אני - המדינה צריכה לתת לו זאת. אבל המדינה היא הנאטנה על חיוו סל האדם והיא הסולחת אותו לצבא. התכנית תודפס ויהיה כתוב בה סדר הסעות. מטעה הראסונה תהיה התעטלות, בבתי הספר הדתיים - תפלה. הסעה הסניה - חסבון, בבתי הספר הדתיים - תורה. תהיה אחריות ססותפת לתכנית, אולם אינני רוצה לכפות על אדם ללמד זאת או אחרת. לא ייתכן, כי בכל הארץ תהיה תכנית אחת. כלומר במקומות סיהיה הבדל לגבי הזרמים הסונים - זא יהיה כתוב בתכנית. התכנית תובא בפניכם ואתם תוכלו להביע את דעתכם עליה. יש להוציא את וציבור הסורים מאדיסותו. כל עיין החינוך בעסה אמצעי למטרות סונות - בכך יש להלחם. על כן אני נוקט בסיסת הסימפוזיונים והקיסונו ועדה סאליה יוכלו לפנות אנשים ולייעץ בקסר לסאלות סונות. אולם בקסר לריפורטה דרוסה התאזרות גדולה והסתלקות סכסה אידיאות וכספטיט קדומים.

אשר לבית הספר הגבוה לחינוך - אמר חבר הכנסת ארם - כי יש לפזר את בתי הספר הגבוהים תחת לרכז אותם. אולם זה סנה סאנו בונים את האוניברסיטה ועדיין אין פקולטה לפסיכולוגיה, ועתה מציעים להקים עוד אוניברסיטה. אנסי המדע סל האוניברסיטה עובדים עבודה מדעית ומסכורתם דלה לסדי. אולם אנו רוצים, כי בית ספר זה לא יהיה בקלחת האוניברסיטה. אנו רוצים ליצור אקלים חינוכי. במקום זה תתרכזה כל הבעיות החינוכיות. נזמין את כל אנסי החינוך בארץ וכן אנשים

ס/ב/סכ

ב.צ. דינבורג:

סחוף לארץ, כן תינתן האפשרות למורים להסתלם, תינתן סורה של סטיפנדיות. הסורה ילמד כאן שלוש שנים. תחילה הוא ילמד שנתיים ויצא לעבודה ואחר כך יסיים את השנה הסליסית לאחר שעסק בהוראה. אנו נשאף לכך שהמפקחים יסבו במקום עבודתם הן במאר-טבע והן בטבריה. אנו רוצים להקים בכל מקום בית ספר לדוגמא אשר סם יסב מפקח ותינתן הסתלמות מעטית למורים. אני רוצה סיהיה סחזור סל הסכלה כללית.

כן דרוסה סבינה סל הסכלה עברית.

נוסף לכך יס לתת למורים הסכלה פדגוגית. הסב אצלנו כיום, סלסעלה ססחצית הסורים אין להם פל תעודה. עליכם לזכור, כי יסנם טורים בלתי נוסכים, הם עובדי חינוך, ויס לה הרסות בכל עת לפטר אותם. עליהם להיבחן תוך שנתיים. אנו הקצבנו להסתלמות הסורים סך סך 25,000 ל"י ודירגנו את המורשם לסלוס דרגות. לסדכו הסורים יסנה אהדה רבה לצבי הסתלמות הסורים. אולם עלינו לקבוע, חובת הסתלמות. כן אנו רוצים להקים רסת חינוכית, כי לא ייתכן סלא יהיה מוסד מרכזי סלפסיר מנהלים וספקחים ויתן אפשרות לסורה המצטיין להביא את נסיונו לאחרים. בודאי סתינתן לו סטיפנדיה. כידוע לכם יס בתקציב סעיף הנקרא, פרס יסראל בסך סל 1000 ל"י. הפרס יינתן למצטיין במדעים מדויקים, ברפואה, בניאולוגיה, בסוציולוגיה, במדעי החברה, בחקר החינוך ובחקר בעיות החינוך, באסנות ובספרות. הפרס יינתן סדי סנה בסנה ותהיינה ועדות סונות סתעודדנה דבר זה. אני מקווה, סהנוער יפנה לכאן לאחר זאת. הן כל אלה סהלכו לנגב היו בעלי הסכלה, ולא להיפך. בצורה זו אי סקוה סנוכל ליצור אקלים סתאים. תהיינה גם עבודות סחקר סיכניסו את האוניברסיטה לסציאות. את סיעורי ההדרכה יוכלו הסורים הדתיים לקבל על ידי סורה דתי. אף אמרתי להם, כי הם יוכלו להקים להם פניסיה מסלהם.

אשר להסכלה למבוגרים - דעתי היא,

כי בלי עזרת הציבור לא נוכל להנחיל את הלסון. אולם אם לא ננחיל את הלסון סופנו יהיה, כסגדל בכל. הלסון סהווה ארגון נפסי, ארגון חברתי, אלה הם התנאים על סנת סנהיה לעם. אנו הקיסונו סועצה לעניני תרכות וועדה להנחלת הלסון. בדצוננו לעורר את הציבור כולו סילמד עברית. אנו נביא הצעת חוק סתחייב כל עיר וכל סועצה סקוטית, ובסקוטות סאין סם רסות סקוטית ייעטה זאת ססרד החינוך ויקיסו רסות סנצעת להנחלת הלסון. כן אנו רוצים לארגן את הציבור, כדי סככל סקום יהיו פעילי תרכות וסנחילי לסון. לא נוכל לחוקקחוק חינוך חובה לגבי הסבוגרים. אנו דואנים לספרי ליסוד פדגוגיים סיכילו סספר סלים דרוסות. אני רוצה לחייב פל עתון לועזי סיקדיס חלק ססוים סעתונו ללסון העברית.

אנו יעוטרדים להקים עתה

סמונה ספריות מרכזיות. אולם בכל אלה אנו זקוקים לעזרה ציבורית ואז אני סקוה סנוכל להסדיר דברים אלו. ססרד החינוך והתרכות איננו סמונה על היצירה האידיאולוגית אבל הוא סמונה על כך, להכניס את האוצרות הרוחניים הקיימים סן העבר ובהווה לאפיק ציבורי ולא לסתום את הסעיפות. אם יסנו רכז הרואה את קנה הסידה להנחלת הלסון בהופעת התלמידים לססיבת חג הסבועות, הרי, עלינו להילחם עד חרטה בנפסות סתות. בדצוני סיהיה אדם סיבקר בכל המקומות האלה וירעה טהו סספר התלמידים וכיצד ססודרים סיעורי הערב. אולם אני חוזר ואומר, כי כל יציאתנו לסרחב תלויה בכך אם הציבור יתרום את עזרתו.

הינר א. ריטלט:

אנו סקבלים את הצעת חבר הכנסת אונא זמבקסס סססרד החינוך והתרכות להסציא לנו את הצעת התכנית הססותפת. אנו נחזור לפרטי התכנית לאחר סנקבל אותה, בדצוני לומר לחבר הכנסת ססילנסקי, כי כאשר נדון על ענין הגדנ"ע תהיה ההזדמנות לעסוד על ענין הסגטה הצבאית.